

A társadalmi kompetenciák fejlesztése II.

Felhasznált és ajánlott irodalom

- Makádi M. (2009): A kompetenciaalapú pedagógia lehetőségei a tanítási-tanulási folyamatban. Mozaik Kiadó
- Makádi M. (2015): Kompetenciafejlesztő földrajztanítás. Összefoglaló szakmódszertani tanulmány. ELTE TTK FFI.

II. Egyéni tervezés

Ötletbemutató (1. szint) Ötletroham

=Brainstorming, gondolatroham, ötletbörze

ötletek gyűjtése, előismeretek mozgósítása

Szabályok:

- Mindenki akadálytalanul kimondhatja a gondolatait.
- Nincs rossz megoldás.
- Egymást kinevetni, bírálni tilos.
- Mások ötleteit tovább lehet fejleszteni.
- Minden ötletet jól láthatóan fel kell írni.

Kívánságtervezés (2. szint) Személyes elképzelés megfogalmazása

"A cél terv nélkül nem több pusztán kívánságnál."

Antoine de Saint-Exupéry

A feladat célja:

A tanuló gondolja át, hogy milyen lehetőségek vannak a lakókörnyezetében, és ennek megfelelően tervezzék át a települését.

Feladatleírás:

Milyennek szeretnéd látni a településedet és környékét? Vedd számba, hogy milyen lehetőségeket rejtenek adottságai, és ez alapján gondold tovább! Írd le, hogy milyennek látod a jövőben

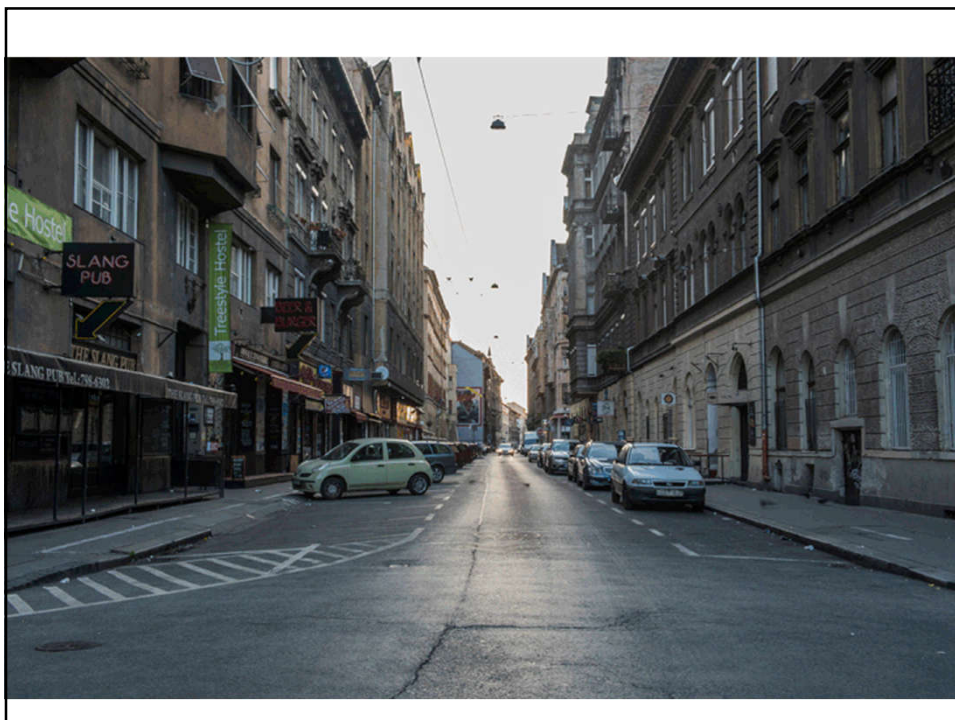
a. változat: gyerekként!

b. változat: egy környezetvédelmi szakember szemével!

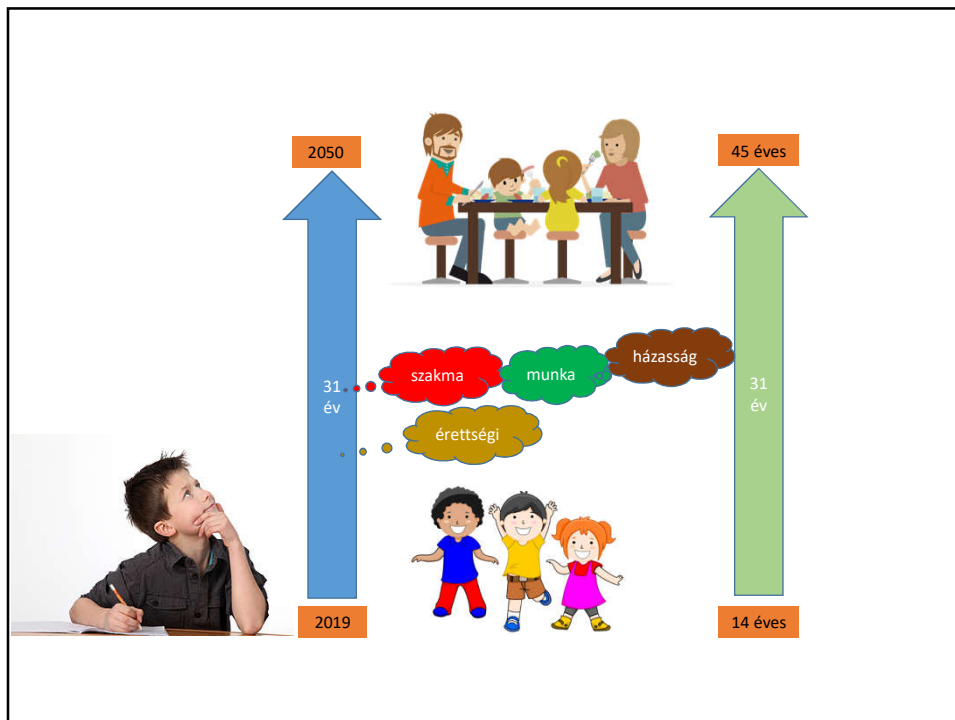
Elvárható teljesítmény:

A táj egyszerűen gyönyörű. Az utak mentén fák vannak, amelyek a port felfogják. Port és szemetet nem találunk sehol, a víz tiszta, a gyár nem füstöl, és a városon kívül lévő dombság, hegység nem szennyezett. A városban közlekedő járművek nem szennyezik a környezetet, füstnek Nyoma sincs. Az erdő kifogástalan állapotban van...

A cartoon illustration of a young girl with blonde hair in a ponytail, wearing a blue shirt, sitting at a desk and looking thoughtful with her hand on her chin. A thought bubble is above her head.

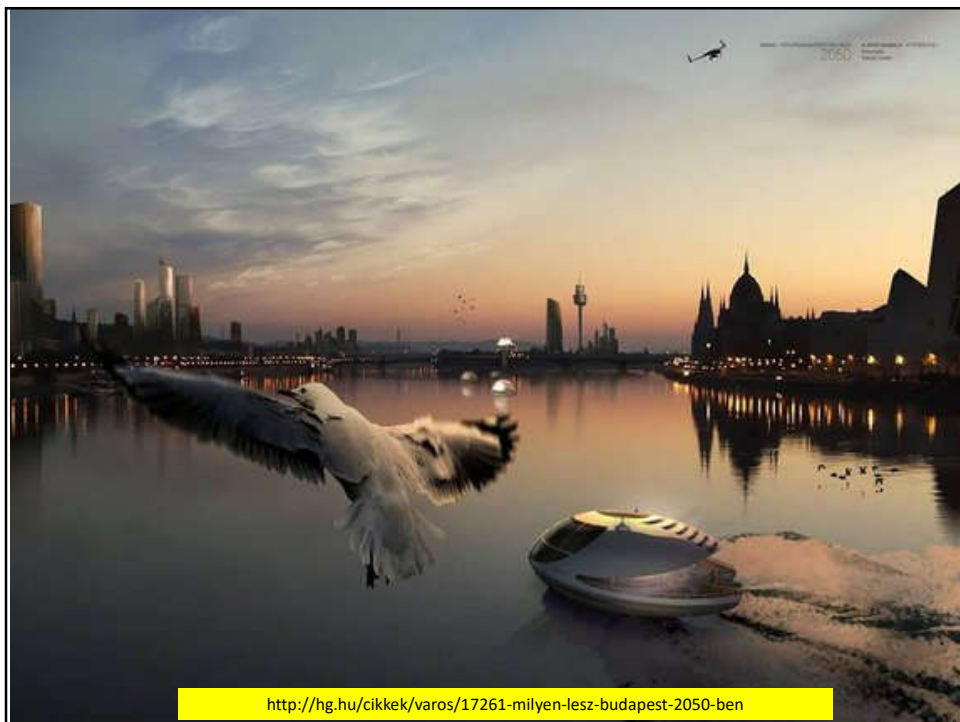

Kívánságtervezés (3. szint) Személyes elképzelés kifejezése rajzban

<https://2050.earth/>

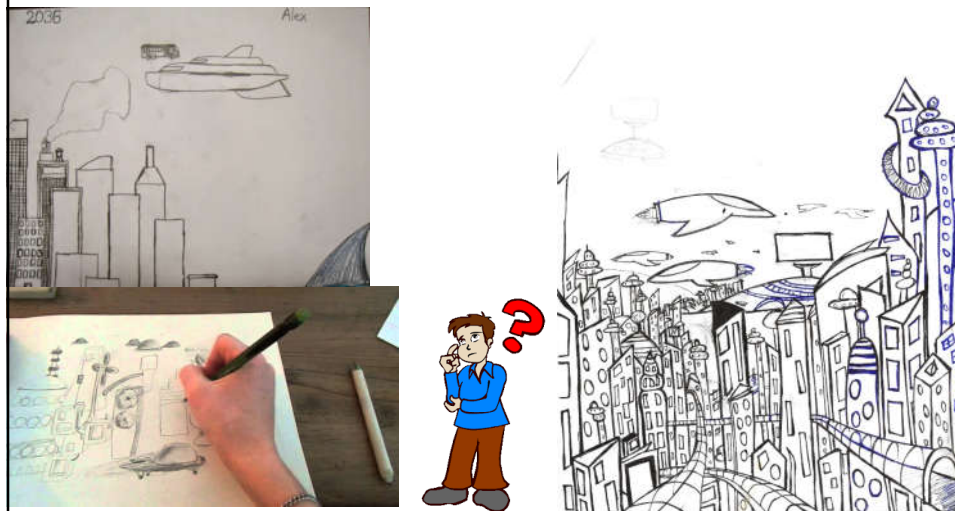

Kívánságtervezés (3. szint) Személyes elképzelés kifejezése rajzban

<http://hg.hu/cikkek/varos/17261-milyen-lesz-budapest-2050-ben>

Kívánságtervezés (3. szint) Személyes elképzelés kifejezése rajban

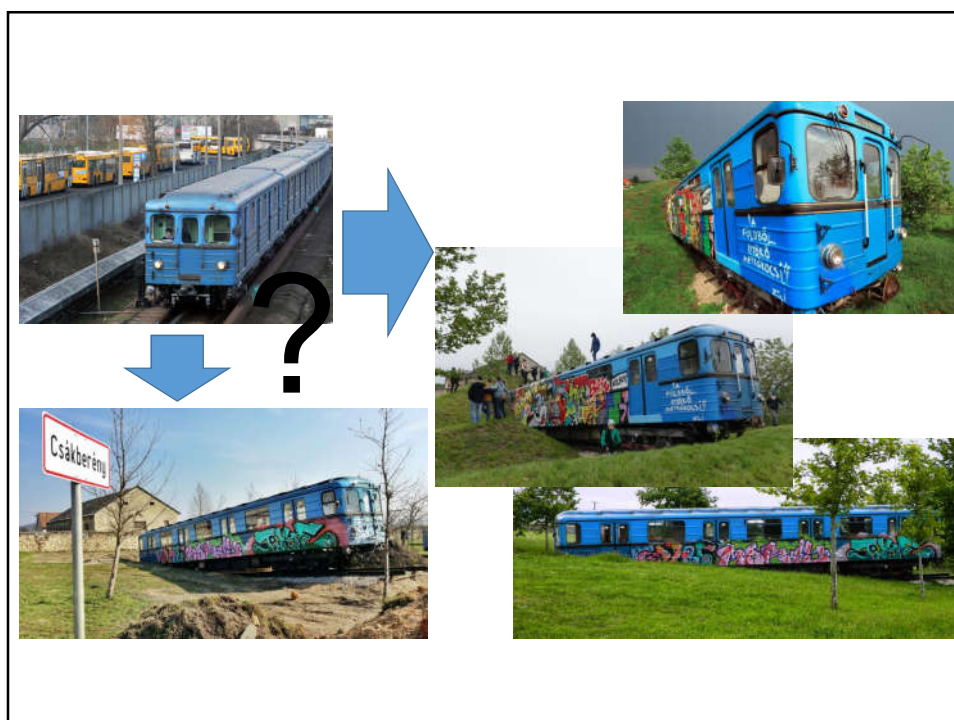
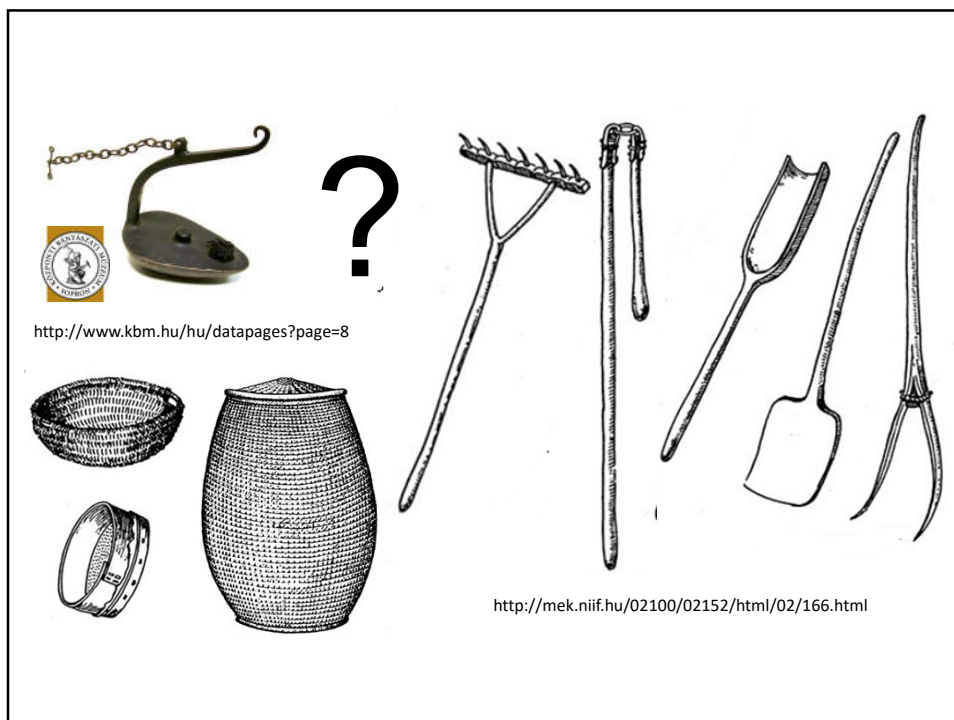

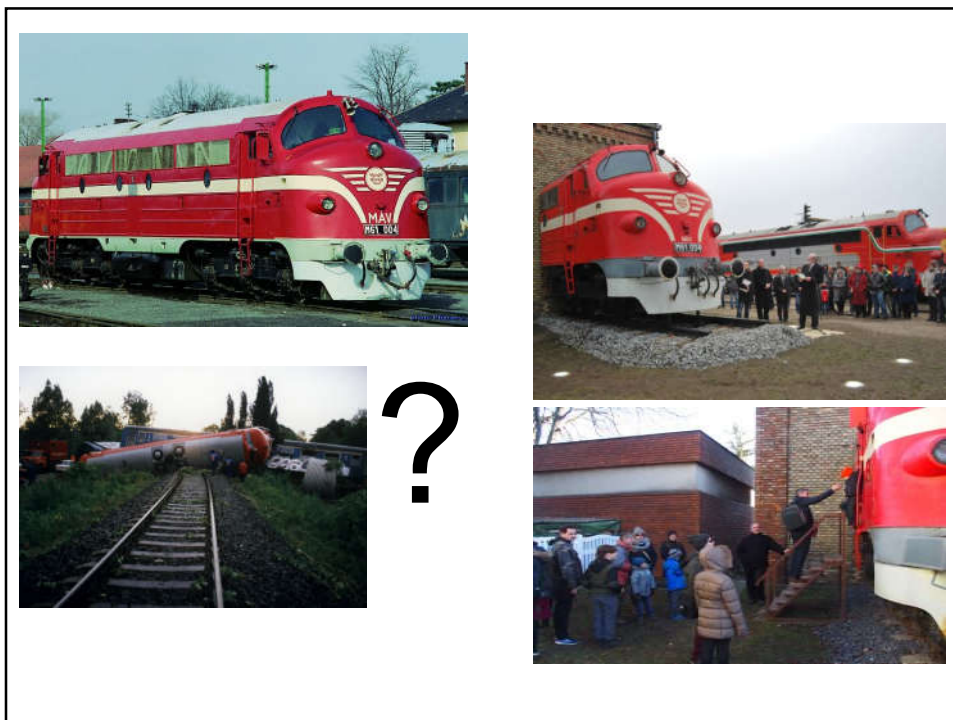
Konstrukciós tervezés (2 szinten)

Konstrukciós tervezés (1. szint) Tárgyak áttekintése

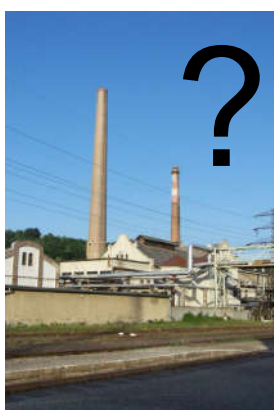
Az áttekintési feladatok arra irányulnak, hogy a tanuló (mint egyén) lássa meg egy tárgyban, téri objektumban (pl. lopótők, használaton kívüli gyárkémény, felhagyott szántó) a megszokottól eltérő felhasználhatóság lehetőségét, amely terveket aztán versenyeztethet is a tanár az adott közösségben.

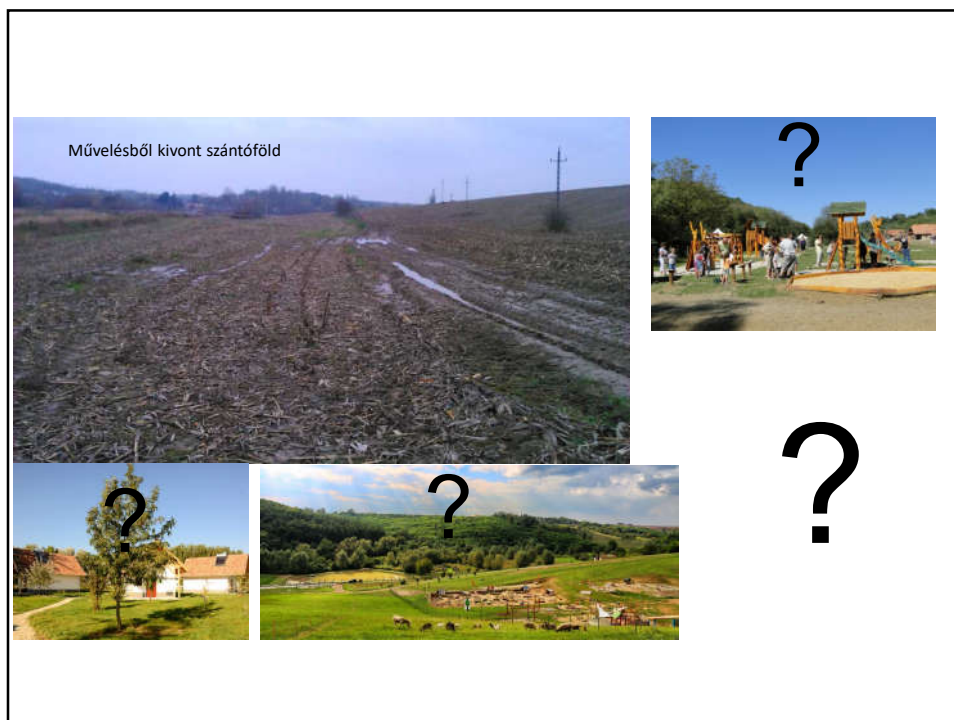

Konstrukciós tervezés (2. szint) Problémamegoldás rajzban

Komlói gyárkémény

Konstrukciós tervezés (2. szint) Problémamegoldás rajzban

Feladatleírás:

Az olimpiák méregdrága helyszínei ma már inkább romokra emlékeztetnek, mivel többségük kihasználatlan, a karbantartásukra nincs pénz és évek óta elhanyagoltan, üresen állnak, így nem csoda, hogy sok létesítmény már omladozik és veszélyessé vált. Javasolj megoldást a problémára! Gondold át, miként lehetne hasznosítani a létesítményeket!

<https://mult-kor.hu/siralmas-latvanyt-nyujtanak-az-elhagyott-olimpiai-letesitmenyek-20160811?openImage=9357>

A régi vágóhíd elhagyott csarnoka
a IX. kerületben, a Gubacsi úton

Postapalota a Széll Kálmán tér közelében

Kelenföldi Erőmű Bauhaus-stílusú üveglépcsőháza

?

Feladatokra példák:
Tervezzetek meg egy ideális várost...
Tervezzétek meg, milyen legyen a felépítése egy menekülttábornak...
Tervezzétek meg, egy település szennyvízsztorna-hálózatát...

Közüthálózat felelőse

Fakóépületek felelőse

Közpületek felelőse

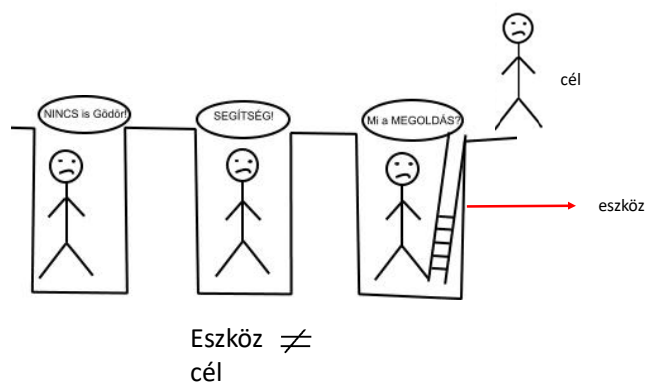
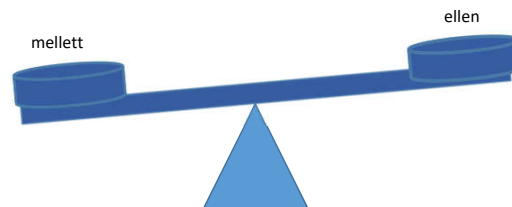
Közellátás felelőse

Turizmus felelőse

„Természet” felelőse

Döntés-előkészítés

Ezt a rutint gyakoroltatja a **mérlegkészítés**, ami során a megoldás mellett és ellen szóló dolgokat veszik listába a tanulók, majd azok súlyozása után választanak.

A feladat célja:

A tanuló találjon megoldást egy probléma megoldására és mutassa azt be egyszerű rajban.

Feladatleírás:

Egy forró nyári napon kirándulsz, délután 6 órakor a dombtetőre érve útelágazásnál találod magad. Jölesik megpihened, mert délelőtt óta gyalogolsz. Vászoncipőd már kidörzsölte a lábadat. Éhes vagy, de elfogyott az utolsó szendvicsed is, a kulacsodban viszont van még forrásvíz. Az útjelző táblán látod, hogy mindkét úton el tudsz jutni a faluba. A kék jelzett út táblája szerint a célig 6 km van, de ha a piros +-tel jelöltet választod, az még 13 km. Látod, hogy a kék út egy magas hegy felé indul, de az erdőben eltűnik a szemed elől. Az erdő szegély fiatal telepítésnek látszik, távolabb azonban öreg fák koronáját látod. A piros + egy patak mentén folyásirányban halad. Látod, hogy a patak nem messze kilép az erdőből egy nagy mezőre, ami nagyon sárosnak tűnik. A kutyád viszont mindenképpen arra akar menni. Sötétedésre a faluba kell érned, mert nincs lámpád. Döntened kell, hogy merre indulj tovább. Sorold fel azokat a tényezőket, amelyek negatív vagy pozitív irányban befolyásolhatják a döntésedet! Válaszd szét a tényezőket aszerint, hogy lényegesek vagy lényegtelenek a döntés szempontjából! Melyik az a tényező, amely alapján meghozod a végső döntést?

Elvárható teljesítmény:

+		-
Kék út	Rövidebb Árnyékosabb az öreg fák miatt A kutya arra akar menni	Hegyek fel megy Nincs víz a kutyának Ha a másikon viszem, baj lesz vele
Piros út	Sík terep, nem megerőltető Hűs patak partján vezet A mezőn tükörszű melege van	Hosszabb, éhes vagyok Sötét lesz, mire leérlek Sáros, csúfom.ítázik

A két út megtételéhez kb. ugyanannyi idő kell, de jobban tűröm a fölfelé mászást, mint a hőséget, ezért a kék jelzésű úton haladnék tovább.

Cselekvési terv készítése Tervezési lista összeállítása

A feladat célja:

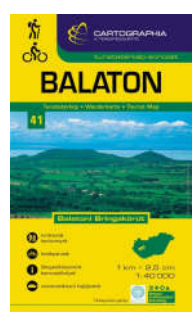
A tanuló tudatosan tervezzen útvonalat. A hangsúly azonban nem az útvonal és a program tartalmán van, hanem a tervezés folyamatán. Az a cél, hogy a tanuló meg tudja határozni a tervezés lépéseit és a lépések megfelelő sorrendjét.

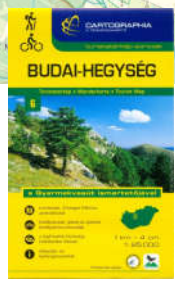
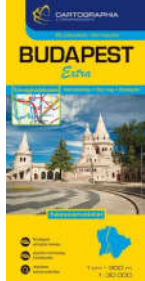
Feladatleírás:

Tételezzük fel, hogy egy ötnapos kerékpártúrát terveztek a barátaiddal a nyári szünetben a **Balaton** megismerésére! Te vállaltad, hogy megtervezed az útvonalat és a programot. Úgy tervezz, hogy ne legyen túl megerőltető, tehát pihenés és szórakozás is legyen benne. A programot ne csak napokra, hanem napszakokra is bontsd le! Készíts cselekvési tervet, amelyben leírod, hogyan, milyen lépésekben tervezed meg az útvonalat és a programot!

	1. nap	2. nap	3. nap	4. nap	5. nap
Reggel ébredés, étkezés, cél, indulás, távolság, érkezés					
Dél előtt					
Dél után					
Este					

<http://myMap.hu/budapest>

<http://www.futas.net/terkep/budapest/utcakep-terkep.php>

Feladatleírás:

A reggeli órákban a Budapest körüli főútvonalak a sűrű gépjárműforgalom miatt bedugulnak, a közlekedés lelassul. Hogyan lehetne elérni, hogy az emberek jobban ki tudják számolni a reggeli utazásra fordított idejüket, ne kelljen dugóban ülniük?

**Cselekvési terv készítése
Cselekvésre felhívó plakát tervezése**

A feladat célja:

A tanuló kiemelve egy akció/cselekvés tartalmi lényegét, és azt megjelenítse plakáttervben.

Feladatleírás:

Készíts plakátot, amely felhívja az iskolatársaid figyelmét az iskolai DÖK által szervezett kirándulásra!

<http://www.vecseysuli.hu/hirek/fenntarthatosagi-temahet>

Cselekvési terv készítése Tervezés információ továbbgondolásával

A feladat célja:

A tanulók információk alapján tudjanak cselekvési tervet készíteni kooperatív munkában, és azt egyszerűen ábrázolják.

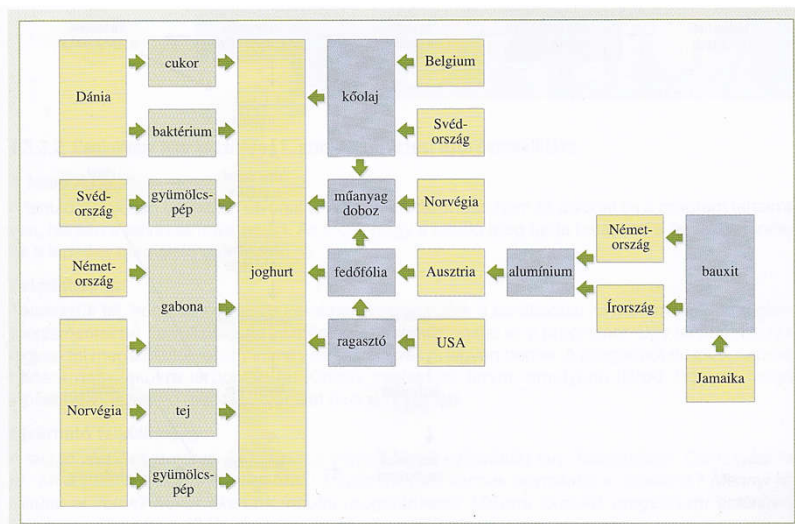
Feladatleírás:

A norvég gyerekek kedvenc reggelije a „Go’ morgen” (Induljon a nap!) müzlis joghurt. Miből készül és honnan származnak az összetevői?

- A tej Norvégiából
- A cukor és a joghurtbaktériumok Dániából
- A lekvár (gyümölcspép) Norvégiából és Svédországból
- A gabona Norvégiából és Németországból
- Az olaj, amiből a műanyag doboz készült Belgiumból és Svédországból, de a dobozt Norvégiában formázták
- A fedőfóliához szükséges alumíniumot jamaikai bauxitból Írországban és Norvégiában készítették, Ausztriában hengerelték
- A fóliát a műanyag pohárra Norvégiában ragasztották amerikai egyesült államokbeli ragasztóval.

Tételezzük fel, hogy te és társad vagytok a felelősek ennek a joghurtnak a gyártásáért Norvégiában! Terveztétek meg a gyártáshoz szükséges anyagok beszerzésének folyamatát! Gondoljatok arra is, hogy milyen távolságból, milyen szállítási eszközökkel érkeznek az anyagok, félkész termékek, és hogy melyik szállításának lehetnek speciális feltételei!

- a. változat: ábrázoljátok **folymatláncszerűen** a beszerzési folyamatot!
- b. Változat: ábrázoljátok **térszerűen** a beszerzési folyamatot!

IV. TÁRSADALMI VISELKEDÉSI FORMÁK

Együttműködés – együttműködés ötletgyártásban

A feladat célja:

A tanulók vessék össze egy dologgal kapcsolatos elképzeléseiket, és vitatásuk után jussanak közös megállapodásra.

Feladatleírás:

Nézz utána az interneten (www.katasztrofa.lap.hu), hogy milyen természeti katasztrófák pusztítanak leggyakrabban a világban! Gondolkodj el azon, hogyan lehetne védekezni ellenük! Próbálj padtársaddal együtt minél eredetibb elképzelésekkel előállni, olyanokkal, amelyeket mások még nem találtak ki!

Mindnyájan elmondhatjátok ötleteiteket, amelyeket úgy fogalmazzatok meg, mintha valamely hivatalos szervnél akarnátok azzal kapcsolatos intézkedést kezdeményezni! Vitassátok meg egymás ötleteit! Legyetek meggyőzőek, de ne feledjétek, hogy minden elképzelést és állítást bizonyítani kell!

Más témában:

csillagászati földrajz – melyik bolygót lehetne leginkább alkalmasabbá tenni emberi élet folytatására...

<https://www.youtube.com/watch?v=UvWCKBKc0kw>

<https://www.youtube.com/watch?v=ABrJdyavqkI>

Üvegházhatás-prognózis

A klímaváltozás lehetséges következményei 2050-től

a vízkészletek csökkenése

a mezőgazdasági erőforrások csökkenése

a biológiai sokszínűség visszaesése

a gleccserek olvadása

gyakoriabb szélsőséges időjárás

a vízszintes emelkedése

a vízszintes emelkedése

Észak-Amerika

- a Nagy Tavak süllyedő vízszintje;
- korlátozott mezőgazdaság a nagy síkságokon;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: lúp, tundra;

Sarki területek:

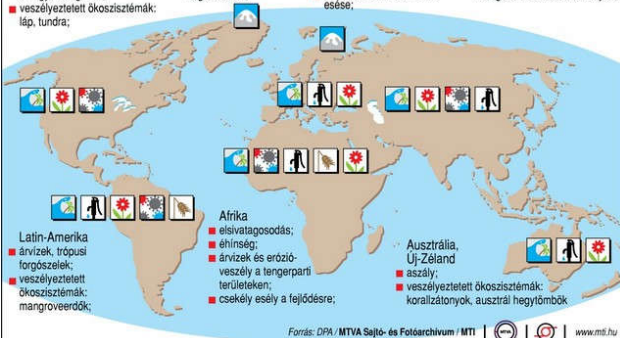
- az Északi-sarkon a jégkabaró visszahúzódása;
- a halászati terület megváltozása;

Európa

- gyakori esőzés északon, délen pedig szárazság;
- a gleccserek olvadása;
- a téli sport-turizmus visszaesése;

Ázsia

- az emelkedő tengerszint miatt emberek millióinak vándorlása;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: mangroveerdők, korallzátonyok;

Látin-Amerika

- árvizek, trópusi forgószél;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: mangroveerdők;

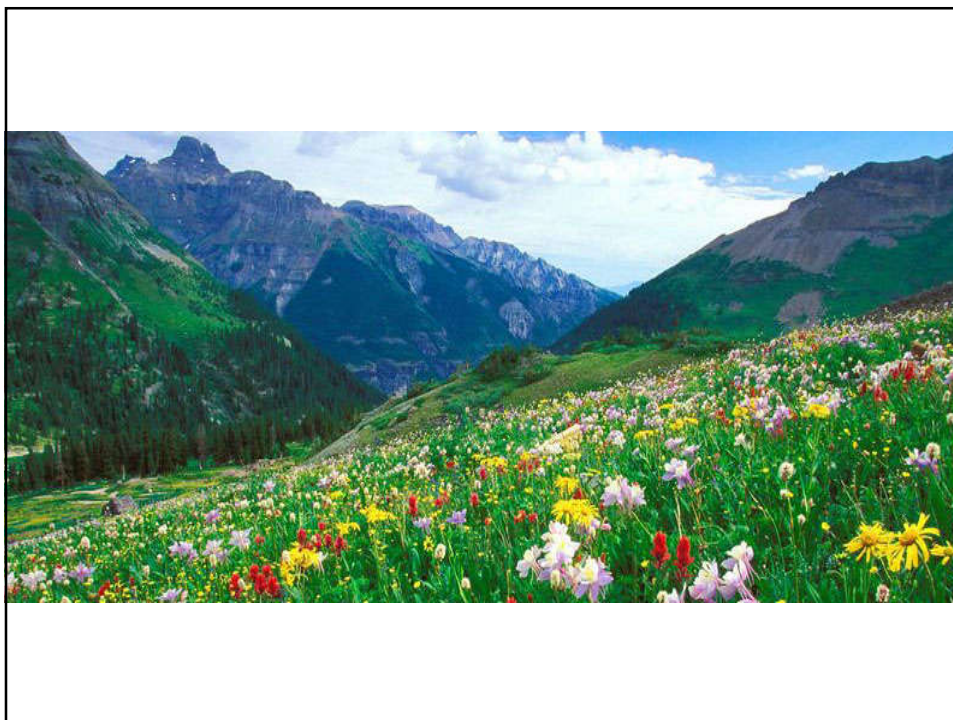
Afrika

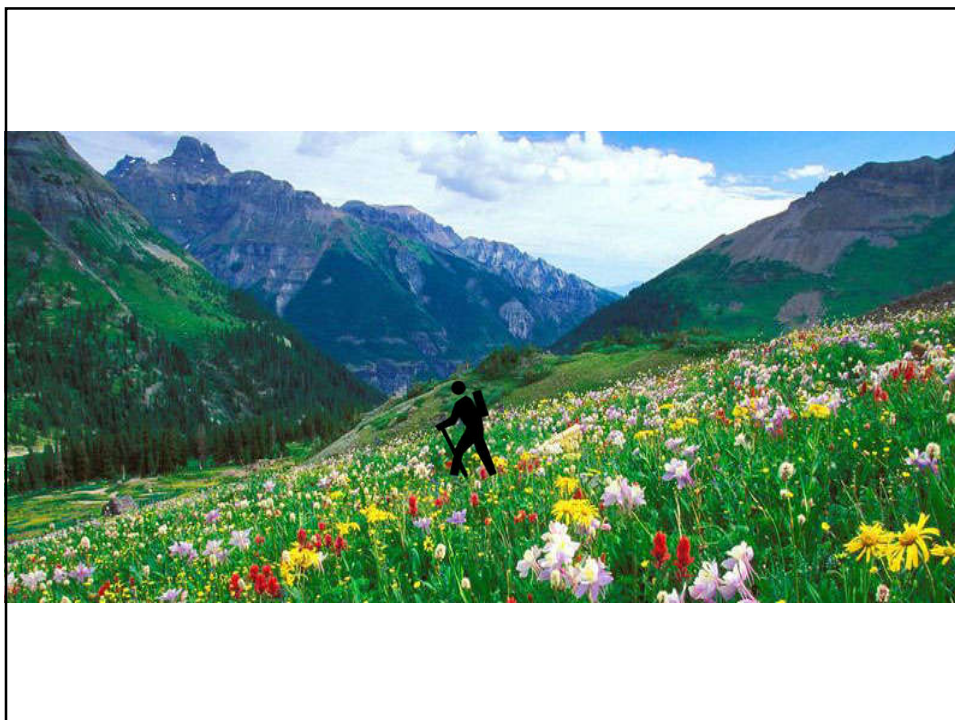
- elszívatosodás;
- éhínség;
- árvizek és erdő-vesztés a tengerparti területeken;
- csekély esély a fejlődésre;

Ausztrália, Új-Zéland

- aszály;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: korallzátonyok, ausztrál hegytömbök;

Forrás: DPA / MTVA Sajtó- és Fótárhívum / MTI | | | www.mti.hu

Képzeltetbeli levélírás – információszerzést követően

A feladat célja:

A tanuló megismerjen egy problémát, megvitassa társával a lehetőségeket, és elsajátítsa a figyelemfelkeltő hivatalos levél írását.

Feladatleírás:

Képzeld el, hogy az amazonasi esőerdőben, a braziliai Porto Velhoban élsz, indián vagy, Rigoberta a neved! Miféle gondok miatt aggodalmaskodik bennszülött családod évtizedek óta? Megtudod, ha megnézed a térkép-vázlatot és átgondolod a táblázat tartalmát. Legjobb barátoddal együtt látjátok, hogy ez nem mehet így tovább, tenni kellene valamit. Meg is próbáljátok. Fogalmazzatok levelet a szövetségi állam elöljárójának, amelyben tudatjátok vele, hogy milyen problémák vannak a falutokban!

Az esőerdő gazdaságának állai	
Az erdő kincseinek megismerése	Faanyag (pl. kaafé, eber, mahagóni) – a fak más fajjalai vagyosan, elsősorban láthatók, az „ötök eső” fakat is letartják
	Fárlakó légyászati növények – növénykarakodók gyűjtik a dísznövényeket (pl. orvosebekt, broméliákt) és a gyógytege-alapanyagot adó növényeket
Termőterület szerzése az ültetvények ültetvények	Vadászatok – élve fogják be (pl. majmok, kigyók, gyökök, macsarak), trófékért vadászok (pl. jaguar, teknőst)
	Ásványkincsek – vékony leza lezaj alól könnyen bányászhatók a órákóvok (pl. gyémánt), kőhami bányaikat nyitják (pl. bauxit, réz, órn, órn, vas, titánec)
Terület szerzése a népesség számára	A kőntet erdő helyén nagyváltakozók egyfajta hasznosnövényt (pl. kauzaukót, banánt, kakaót, okaj- és kókuszpálmát) termesztnek
	Magas népsűrűségi miatt egyre több élelem-fakóhely kell, a területet az erdő vltésével és foltékesével nyitják
Tendésszerzés az infrastruktúra-főrdőpházhoz	
Az új településekhez, közút- és vasútvonal-lakhoz, energiaszektókhöz nagy területen vágják ki az erdőt	

(Forrás: A Föld, amelyen élünk 7. osztály 41/67., Mozaik Kiadó, 2008)